

Міністерство освіти і науки України
Університет в Любляні, Словенія
Близькосхідний технічний університет, Туреччина
Центр антропології інституту археології та етнографії
Національної академії наук Азербайджану
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ФІЛОСОФСЬКО-ТЕОРЕТИЧНІ КОНТЕКСТИ ТА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції

03-04 грудня 2021 р.

Дніпро

2021

УДК 303
ББК 63.3
Н 53

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради
(протокол № 3 від 16 грудня 2021 року)*

За редакцією:

ВИСОЦЬКА Ольга Євгенівна, д.філос.н., доц., завідувач кафедри філософії КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР»

Рецензенти:

КРИВОШЕЙН Віталій Володимирович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

МУРАШКІН Михайло Георгійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

ВАТКОВСЬКА Марина Григорівна, кандидат філософських наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та методичної роботи, професор кафедри загальної, спеціальної педагогіки, реабілітації та інклюзивної освіти КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР».

Н 53 Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. 03-04 грудня 2021 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНУ» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. - Дніпро: СПД «Охотнік», 2021. - 456 с.

У збірник вміщено матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «**Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика**», що присвячена найбільш важливим аспектам неперервної освіти; шляхам формування духовно-ціннісної сфери особистості; проблемам безпеки в сучасному світі, міжнародним відносинам в контексті сталого розвитку; перспективам розвитку вищої освіти та освіти дорослих, напрямкам становлення методологічної культури та професійних компетентностей вчителя Нової української школи. Також представлений досвід закладів вищої, середньої та дошкільної освіти щодо напрямків неперервної освіти для сталого розвитку, презентовано кращі практики упровадження її складових – громадянської, екологічної освіти; здоров'язберігаючих освітніх технологій.

Рекомендовано для науково-педагогічних та педагогічних працівників вищої і післядипломної освіти, керівників закладів середньої та дошкільної освіти, працівників методичних служб, вихователів, вчителів, докторантів, аспірантів, студентів.

© Колектив авторів, 2021
© ДАНУ, 2021

до спостереження для виховання почуття «людини як єдиного цілого з природою» під час здобуття точних наукових знань. Емпіричні дослідження, включаючи PISA, показали, що Вальдорфські учні, ставши студентами, краще вмотивовані вивчати науку та досягають кращого розуміння науки у порівнянні із студентами, які закінчили державні школи. Що ж до подальшого розвитку Вальдорфської педагогіки у вищій школі, то він нашоується на критику старомодності і застарі- лості, що очевидно, теж може мати рацію, адже її світоглядні основи склалися в інших історичних умовах і можуть потребувати оновлення. Та й не будемо за- бувати, що при всій дискусії у свій час сенсуалістів і раціоналістів перевага в кін- цевому підсумку виявилася, з точки зору пошуку наукової істини, за останніми. Однак з суто педагогічної (дидактичної) точки зору як міцність і закріпленість знання про світ сенсуалізм має переваги і це добре зреалізовано даною педагогіч- ною системою.

Цікавим є і такий факт. Вальдорфські школи користуються великою популя- рністю серед батьків, які працюють у сфері інформаційних технологій, включа- ючи представників деяких найсучасніших ІТ-фірм. У одній із шкіл Кремнієвої до- лини три чверті учнів мають батьків із сектора високих технологій. Велика кіль- кість батьків, працюючих у цій сфері, висловили переконання, що учні молод- шого віку не потребують впливу комп'ютерів та технологій, зате більшу користь отримують від розвитку творчості. Реформа Нової української школи якраз і має одним із завдань зберігати і розвивати здатність дитини **сприймати і відчувати** красу, дивуватися і радіти, відкриваючи для себе світ. Актуальним стає форму- вання емоційної чутливості, емоційної культури і емоційного інтелекту, всього що становить індивідуальність і неповторність особистості як розпорядника своєї долі.

Третьякова Олена Євгенівна

*викладач кафедри мовної підготовки,
Дніпровський державний медичний університет*

Нашиванько Ольга Вікторівна

*старший викладач кафедри мовної підготовки,
Дніпровський державний медичний університет*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ВІДКРИТОГО ДУХОВНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Людство увійшло у XXI сторіччя зі значними теоре- тичними та практичними досягненнями у різних галузях суспільної діяльності, але найбільш активними були дослідження у сфері гуманітарних наук: філософії, релігії, літератури, психології тощо. І це не дивно, адже саме людина визнається найвищою соціальною цінністю [5, с.9]. Тематика відкритого суспільства є над- звичайно актуальною в аспекті становлення та розвитку в Україні та світі в цілому громадянського суспільства, демократичного, соціального, правового і в той же саме час суспільства, яке зберегло свою національну культуру, релігію, традиції та звичаї.

Поняття «відкрите суспільство та протилежне йому «закрите суспільство» вперше було сформовано відомим французьким філософом Анрі Бергсоном у праці «Два джерела моралі і релігії» ще у 1932 році. Часом це явище у своїй все- світньо відомій роботі «Відкрите суспільство і його вороги» (1945р.) дослідив та

розвинув англійський філософ та соціолог австрійського походження Карл Поппер. С того часу пройшло багато років, проведено велику кількість досліджень, але це питання стало ще більш актуальним, виникло ще більше запитань щодо того, як саме сформувати відкрите суспільство.

Актуальність теми. Звернення до філософських та духовних досліджень стосовно процесу формування відкритого, вільного суспільства є сьогодні особливо актуальним. Рефлексія принципів існування людства, аналіз змін їх якостей в соціокультурній динаміці, осмислення причин, що викликають ці зміни. Соціальні, політичні, економічні умови, що трансформуються на пострадянському просторі, диктують нове уявлення про людину в структурі суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Теорію відкритого суспільства у тому чи іншому аспекті досліджували такі вітчизняні та закордонні вчені як С. Бостан, І. Лукашук, Н. Матузов, Ю. Оборотов, І. Розпутенко, І Усенко та ін.

Мета статті – дослідження духовності як виміру сучасного життя та ролі цінностей у житті людини й суспільства.

Виклад основного матеріалу. Відкрите суспільство за К. Поппером це суспільство, в якому пересічні громадяни можуть мирно жити, в якому високо цінують свободу і в якому можна мислити і діяти відповідально, радісно приймаючи цю відповідальність [5, с.6]. У відкритому суспільстві панує влада закону, що дозволяє наблизитися до ідеалів свободи, справедливості та чесності [1, с.24]. Відкрите суспільство є ідеалом суспільного устрою, в основі якого лежить міжнародна, позбавлена антагонізмів людська спільність, загальнолюдська антиутилітарна мораль, культивування свободи особи і творчості, своєрідний аскетичний гуманізм, стверджував А. Бергсон. І оскільки зазначенні визначення є класичними у системі розвитку теорії відкритого суспільства, то необхідна спроба здійснити аналіз відповідностей реалій сьогодення в українському соціумі згідно баченням відкритості суспільства К. Поппера та А. Бергсона.

Духовність та суспільна мораль визначається не актуальними переконаннями більшості людей, а тим, як ці переконання проявляються щодня у всій сукупності контактів між членами спільноти. Тобто коли йдеться про падіння моралі, то, очевидно, мається на увазі процес, який полягає у збільшенні частки взаємодій між учасниками спільноти, що не відповідають актуальним суспільним цінностям. Протікання такого процесу протягом деякого часу приводить до зміщення актуальної ціннісної шкали соціуму у гіршу сторону. Так 85% менеджерів визнають, що без хабарництва у веденні бізнесу не обійтись [2]. На тлі таких сумних сучасних переконань не можна не погодитися з думкою, що лише зріла людина спроможна бути собою, тобто, такою особою, якою вона насправді є. Така особа не живе поверховістю зовнішнього світу, який манить нас ілюзією вигідного щастя, псевдощастя – без Бога, без жертви, без праці над собою. Зріла людина послідовно будує свій внутрішній світ у душі любові до Бога і ближнього. Зріла людина – це сумлінна людина, яка усвідомлює свою моральну відповідальність за свою поведінку і вчинки перед Богом, самим собою та суспільством [3]. Моральні принципи та норми зароджуються разом зі становленням самої людини як суспільної істоти. Процеси формування моральності, уявлення про добро, обов'язок, совість, відповідальність та інші моральні категорії упродовж свого становлення і розвитку зазнають суттєвих змін, зумовлених особливостями тієї чи іншої історичної епохи та соціально – філософськими течіями, що в ній домінували.

Висновки. Соціальні виміри духовності розкривають співвідношення інтересів соціуму, соціальної групи та конкретного суб'єкта. Індивідуальна духовність

– це система взаємозв'язків, що визначають комплекс знань та духовного ставлення людини до себе, соціуму, довколишньої дійсності. Суспільна духовність – це духовне життя соціокультурної групи, в процесі якого формуються, підтримуються та функціонують основні елементи духовності індивідів. Її можна уявити як соціальний простір, ноосферу, в якій функціонує індивідуальна духовність. Духовність – це осмислене відображення дійсності у межах суб'єктивного творення соціальної дійсності. Духовність особистості відображає її людське «Я», самоцінність та здатність бути вільною та активною у своїй творчості, відчувати причетність до людства та вміти створити свій внутрішній світ, дотримання у діяльності почуттів та дотримання істини, ідеалів добра і краси, милосердя.

Таким чином стає зрозумілим, що розвиток громадянського суспільства в Україні необхідно забезпечувати не тільки соціально - політичними, а й морально - правовими чинниками, використовуючи невичерпні джерела української духовності, культури, релігійних та художньо - естетичних цінностей.

Список використаних джерел

1. Бергсон А. Два источника морали и религии / А. Бергсон; пер. С фр.яз., послесл.,примеч. А.Б.Гофмана. М., 2011. 2. Дзеркало тижня [Електр. ресурс.] - Режим доступу: <http://dt.ua>. ECONOMICS. 3. Кіріос. Літературні роздуми [Електр. ресурс.] Режим доступу: <http://kyrios.org.ua/literature/rozdumi/4142-pro-suchasnist-i-vnutrishnij-mir.html> 4. Нічик В. М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні/ В. М. Нічик, В. Д. Лутвинов, Я. М. Стратій. К.: Наукова думка, 1991. 382с. 5. Поппер К. відкрите суспільство та його вороги; пер. з англ. О.Коваленко. К., 1994. Т. 1: У полоні Платонових чар.

Прохоров Александр Васильевич

к. пед. н., доц., г. Рязань, РФ

МАСШТАБИРОВАННЫЕ ПОСТНЕКЛАССИЧЕСКИЕ ЗАКОНЫ САМОРАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕКА

На сегодняшний день в сфере субъектно-ориентированного образования просматриваются три направления исследований по теории и практике саморазвития человека. Личностного самосозидания, физического самосовершенствования и комплексной автоэволюции. Нашу приверженность третьему вектору поиска объясняем так (подробнее см. в наших публикациях 2009-2021 годов). При актуализации в педагогике постнеклассической рациональности выделяем две версии рассуждений. Первый вариант сопряжён с модернизированным традиционным воззрением. В нём человек воспринимается открытой сложной саморазвивающейся и саморегулируемой системой организма и личности. (Андреев В. И., Бондаревская Е. В., Сластёнин В. А. и др.). Второй вариант размышлений, опираясь на предтечные взгляды, использует и современные философские идеи о человеко-размерных системах. Что позволяет масштабировать педагогическое видение человека и его самодвижения до конструкторов целостного жизненного комплекса человека и комплексного саморазвития в пространстве-времени.

Необходимо отметить, что обе методологические ориентации, отличаясь ракурсом и форматом, скоррелированы системной иерархией, целостностью мировосприятия и транснаучной тенденцией сближения естественнонаучной и гуманитарной сфер. Многолетнее исследование материалов по человековедению из научных и других источников привело не только к инновационным смысловым конструктам категорий «человек», «саморазвитие человека», «счастье», «любовь», пр., но и к исходным принципам новых концептуальных взглядов, законам человеческого самодвижения. Предварительно нам удалось подобрать физико-

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ФІЛОСОФІЯ, КУЛЬТУРА ТА ОСВІТА. ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-ЦІННІСНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ: ІДЕЇ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ.....	3
<i>Аксютін Д. В.</i> Епістемологічні передумови повороту постнекласичної думки до метаонтології особистості.....	3
<i>Айтов С. Ш.</i> Історична антропологія як філософія історії та формування освітою розуміння сучасної соціокультурної динаміки.....	5
<i>Sari Sh.</i> Spiritual and Moral Shades of Socio-Political Problems in Modern Poetry....	7
<i>Гнатюк Я. С.</i> Зовнішнє і внутрішнє в історії філософії як метатеорії.....	9
<i>Гайворонська Т. О.</i> Становлення глобальної свідомості в світі розвитку неперервної освіти.....	10
<i>Ісаєва С. О.</i> «Етика відповідальності» Еммануеля Левінаса як нововідкриття граничності комунікації в добу Постмодерну.....	12
<i>Делова Л. А.</i> Изучение традиционных нравственных парадигм как фактор формирования духовно-ценностной сферы личности.....	14
<i>Дицюра Н. О., Удовенко Н. В, Петренко Р. В.</i> Роль та значення духовних цінностей в становленні особистості школярів.....	15
<i>Долга О. Д.</i> Синкретизація критичного та емоційного мислення у технології «автентичної інтерпретації».....	17
<i>Лисоколенко Т. В.</i> Феномен гри: від сталості до полісемантизму.....	19
<i>Казмірчук А. С., Бондаренко А. С.</i> Світоглядні аспекти неперервної освіти: філософія, культура та освіта.....	21
<i>Міхайлова А. В., Малюта О. М.</i> Сучасна парадигма мислення та її проблематика	24
<i>Маляренко Л. В.</i> Формування духовно-ціннісної сфери особистості: ідеї та практична реалізація.....	25
<i>Мурашкін М. Г.</i> Філософія про вищий стан свідомості як компенсаторне осяяння (релігієзнавчий аналіз).....	29
<i>Пічурін В. В.</i> Психологія особистості та її педагогічний потенціал.....	31
<i>Рогова О. Г.</i> Людинотворчий потенціал курсів морального спрямування (роздуми перед подією повернення етики в НУШ).....	33
<i>Ліницька І. В., Чиновата З. А., Рогов Б. В., Руденький Д. С.</i> Культурологія та фізика: гармонійний тандем. творчість Леонардо да Вінчі.....	35
<i>Романенко М. І.</i> Емоційний інтелект як проблема для нової української школи... <i>Третьякова О. Є., Нашиванько О. В.</i> Основні напрямки розвитку відкритого духовного суспільства в Україні.....	37
<i>Прохоров А. В.</i> Масштабированные постнеклассические законы саморазвития человека.....	39
<i>Сагуйченко В. В.</i> Суспільні рамки якісної освіти: досвід ЄС та України.....	41
<i>Хромова О. І.</i> Синергетика як методологія неперервної освіти.....	43
<i>Швидун Л. Т.</i> Освітня мобільність в умовах пандемії: перспективи та ризики....	45
<i>Філіна І. О., Мизгіна Т. І.</i> Про послаблення логічного мислення: витоки проблеми.....	47
<i>Татарінова Є. С., Хорищенко Д. В.</i> Основні ідеї філософії Григорія Савовича Сковороди.....	49
<i>Шевченко Л. В.</i> Духовно-моральні цінності як першооснова виховання сучасного здобувача освіти і ЗДО.....	51
<i>Шабанова Ю. О.</i> Освіта розуміння та усвідомлення як умова неперервності.....	52
<i>Солоділова О. В.</i> Неперервна освіта як основа формування світогляду.....	55